

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/213143,Pogrzeb-dzieci-Zamojszczyzny-najwieksza-manifestacja-w-czasi-okupacji.html>
26.02.2026, 18:43

Pogrzeb dzieci Zamojszczyzny - największa manifestacja w czasie okupacji

Jest zima 1943 roku. Trwa Akcja Zamość, niemiecka akcja pacyfikacyjno-wysiedleńcza na Zamojszczyźnie. „Rasa panów” robi sobie przestrzeń do życia, paląc wsie, mordując i wywożąc do obozów rodziny. Jeden z transportów trafia do Siedlec, gdzie bohaterski burmistrz miasta organizuje ofiarom pogrzeb, który przeradza się w wielką manifestację sprzeciwu wobec okupacyjnego terroru.

03.02

[Dzieci Zamojszczyzny II Wojna Światowa Represje Wysiedlenia Zbrodnie niemieckie](#)

„Na stacji w Siedlcach ofiarni kolejarze wyluskali nas spod sterty brudnych chust i łachów. Siostra wspomina, że okrywała nas ubraniami tych osób, które już zamarzyły. Wszyscy ruszyli na ratunek dzieciom. Ofiarność społeczeństwa była ogromna, kto mógł ratował dzieci, a przecież trudno było w czasie okupacji wyżywić nawet swoją rodzinę”

– pisze w książce „Wspomnienia z dzieciństwa i okresu powojennego. Gdyby mama żyła...” Janina Zielińska, która w momencie tragicznych wydarzeń miała pięć lat.

Mimo heroicznej postawy mieszkańców, nie udaje się uratować wszystkich wysiedleńców. 3 lutego 1943 roku weteran walk o niepodległość, burmistrz Siedlec Stanisław Zdanowski, organizuje godny pochówek 23 ofiarom okupacyjnego terroru.

Pogrzeb, w którym bierze udział 5 tys. osób, przeradza się w cichą manifestację przeciwko niemieckiemu barbarzyństwu. Mieszkańcy Siedlec i okolic w milczeniu, ze łzami w oczach podążają na pobliski cmentarz, niosąc trumny na własnych rękach.

Jedność i odwaga, jaką wykazują się Polacy, robi wrażenie nawet na niemieckich cywilach, którzy – jak napisał „Głos Polski” – „pojedynczo, zawstydzeni i przybici, szli za pogrzebem”.

Za organizację ceremonii, ale też „ponieważ nie dawał gwarancji, że swoje obowiązki służbowe będzie pełnił w bezwzględnym posłuszeństwie do administracji niemieckiej” burmistrz Zdanowski wkrótce zostaje aresztowany i trafia najpierw na Pawiak, a potem do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau.

Michał Kowalski
Biuro Prezesa IPN

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Centrala

II wojna światowa, Okupacja niemiecka, Represje, Wysiedlenia, Zbrodnie niemieckie

Artykuł